

کاهش مسائل منطقه کلانشهری تهران

(مطالعه موردی - رودبار قصران)

دکتر رحیم سرور

دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری

مهدی جبرودی

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری

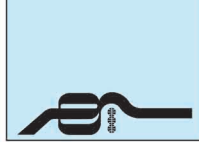
چکیده

گسترش سریع شهرنشینی و توسعه فیزیکی و ناموزون کلانشهر تهران به تبع روند روبه‌تزايد جمعیت در دهه‌های اخیر، سبب تخریب بسیاری از مناطق تفریحی و گردشگری تهران قدیم گردید. وجود آن مناطق می‌توانستند نقش مهمی را در کاهش فشارهای روحی و عصبی ناشی از زندگی شهری در عصر حاضر ایفا نمایند. این امر بروز ساختمان‌های بلند مرتبه، تراکم و فشردگی عرصه زندگی شهروندان تهرانی و کاهش میزان سرانه‌های اختصاص یافته به کاربری‌های فضای سبز و تفریحی را، به جهت کمبود و قیمت بالای زمین، در پی داشته است. به نظر می‌رسد یکی از راه‌های برون‌رفت از وضعیت کنونی و جبران کمبود میزان سرانه‌های اختصاص یافته به کاربری‌های فضای سبز، توانمندسازی جایگاه گردشگری با توجه به محدوده‌های بکر بلافاصله پیرامون شهر تهران، نظیر منطقه ییلاقی - توریستی رودبار قصران شهرستان شمیرانات با جاذبه‌های طبیعی مؤثر آن می‌باشد که فعال‌سازی این محدوده با رفع محدودیت‌ها و تقویت قابلیت‌ها، نقش عمده‌ای را در کاهش مسائل منطقه کلانشهری تهران و توسعه پایدار منطقه مورد مطالعه خواهد داشت.

مقدمه

گسترش روزافزون زندگی شهری و توسعه کالبدی ناموزون و بی‌رویه شهر تهران در دهه‌های اخیر، ناشی از روند روبه‌افزایش رشد جمعیت از یک سو و از سوی دیگر سیر صعودی آمار مهاجرت از نقاط پیرامونی و دیگر شهرهای کشور به تهران می‌باشد. عوامل اصلی در جذب جمعیت یعنی وجود امکانات و تسهیلات متنوع نسبت به شهرستانها و وجود بزرگترین مراکز صنعتی، اقتصادی، اداری، تجاری و... در این شهر موجب افزایش تقاضای مسکن و به تبع آن ساخت و سازهای انبوه، متراکم و غیراصولی خارج از محدوده شهر تهران و در نتیجه سبب تخریب بسیاری از نواحی تفریحی و گردشگاهی تهران قدیم نظیر شمیران و دامنه‌های جنوبی البرز گردید. این امر پیدایش قارچ‌گونه برجها، ساختمانهای بلند مرتبه و کاهش میزان سرانه‌های اختصاص یافته به کاربری‌های فضای سبز، تفرجگاهها و مناطق تفریحی جهت گذران اوقات فراغت شهروندان تهرانی را، بدلیل کمبود و قیمت بالای زمین در پی داشته است.

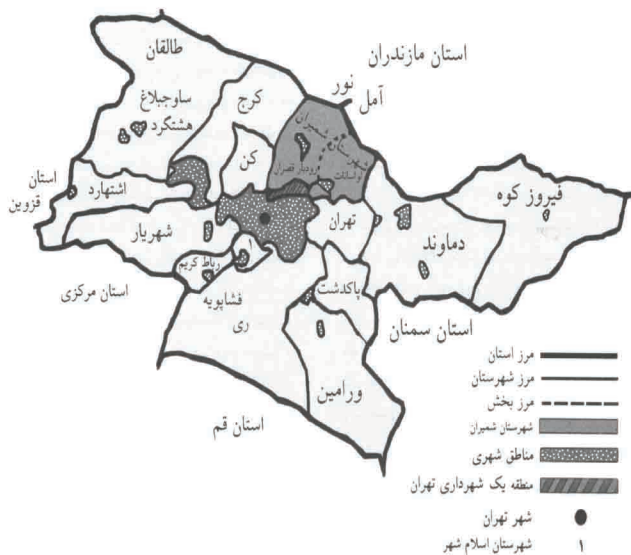
لازمه تداوم پیشرفت و توسعه اقتصادی، ایجاد یک جامعه سازنده و سالم است. این در صورتی امکان‌پذیر است که هماهنگی بین برنامه‌های اقتصادی و رفاهی جامعه برقرار باشد. بنابراین با عنایت به موارد مذکور و اهمیت بسیار زیاد موضوع اوقات فراغت شهروندان تهرانی به عنوان بخشی جدی و تأثیرگذار در فرآیند زندگی، این پدیده در جایگاهی قرار گرفته است که بی‌توجهی به آن، ایجاد و افزایش ضایعات و آسیب‌های اجتماعی جبران‌ناپذیر همچون فساد، اعتیاد، ناهنجاری‌های اخلاقی و... را به ویژه در نسل جوان موجب خواهد شد. از این رو ضرورت مکان‌یابی و ایجاد تفرجگاههای جدید، جهت بهره‌برداری بهینه از اوقات فراغت و کاهش فشارهای روحی-روانی ناشی از مشکلات زندگی شهری و به تبع آن تقویت جایگاه گردشگری در مناطق پیرامونی شهر تهران نظیر محدوده رودبار قصران، به عنوان یکی از عوامل اساسی در کاهش مسائل منطقه کلانشهری تهران و افزایش فواید اقتصادی امری بدیهی است. چراکه ابعاد اقتصادی توسعه گردشگری، به عنوان گسترده‌ترین صنعت خدماتی اشتغالزای، (بیری، وبگاه باشگاه، اندیشه، *Bashgah.net*) نظیر درآمدزایی، اشتغالزایی و تأمین سرمایه برای ایجاد تأسیسات زیربنایی و... می‌باشد. بنابراین به نظر می‌رسد یکی از راه‌های برون‌رفت از وضعیت کنونی (خروج از وضعیت عدم وجود کاربریهای تفرجگاهی و گردشگری به میزان کافی) عنایت ویژه به تجهیز و توانمندسازی قطب‌های تفریحی-گردشگری و ارتقای جایگاه گردشگری از طریق ایجاد تفرجگاههای جدید و احیای مناطق تفریحی موجود و توجه به محدوده‌های طبیعی و بکر بلافاصله شهر تهران همچون منطقه ییلاقی-توریستی رودبار قصران واقع در شهرستان شمیرانات می‌باشد. منطقه رودبار قصران بدلیل دارا بودن جاذبه‌های اصلی تفرج نظیر منابع و آثار طبیعی، آثار و ابنیه تاریخی-فرهنگی، امکانات ورزشی-تفریحی، مراکز اقامتی و داشتن آب و هوای سالم و پاکیزه از یک سو و از سوی دیگر به جهت وجود اصلی‌ترین عوامل تأثیرگذار بر میزان تقاضای تفریحی یعنی سه عامل زمان، هزینه و مسافت بدلیل نزدیکی منطقه با کلانشهر تهران، از پتانسیل و توانمندیهای بالفعل و بالقوه بسیار بالایی در جذب گردشگر و توسعه صنعت گردشگری در منطقه برخوردار است.

نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵، مرکز آمار ایران) از شمال شرقی محدود است به بلده شهرستان نور از استان مازندران، از غرب به شهرستانک کرج، از شرق به لوسانات و از جنوب به شمیران (دارآباد). شهر اوشان فشم میگون که با مساحت تقریبی ۶۰ کیلومترمربع، در سال ۱۳۳۷ به صورت شهر درآمد، در دل کوهستان رودبار قصران، در یک درّه طویل جای گرفته که خود از سه محل متمایز با نام‌های اوشان، فشم و میگون با محله‌های متعدد و بافت‌های ویژه شکل گرفته است.

ساکنان آنها آن را شهر اوشان فشم میگون نام داده‌اند اما به نظر می‌رسد شهر قصران یا کوهسرا اسمی برازنده‌تر است. رودبار قصران به عنوان بخشی از شهرستان شمیرانات، با سه ناحیه شهری و روستاهای تابعه به مرکزیت شهر فشم در ۱۵ کیلومتری شمال شهر تهران واقع گردیده است که از شمال شرقی محدود است به بلده شهرستان نور از استان مازندران، از غرب به شهرستانک و کرج و بخش کن، از شرق به لوسانات و از جنوب به شمیرانات (دارآباد) محمودیان و همکاران، (۶۶:۱۳۸۲) نقشه شماره یک، موقعیت بخش رودبار قصران در شهرستان شمیرانات و استان تهران را نمایش می‌دهد.

نقشه ۱: شهرستان‌های استان تهران

منبع: اطلس شهرستان شمیرانات

یافته‌های تحقیق

الف- امکانات و سطح‌بندی جاذبه‌های رودبار قصران

رودبار قصران به لحاظ دارا بودن طبیعتی بکر، روستاهای زیبا و با مجموعه‌ای کم‌نظیر از انواع پدیده‌های زیبای طبیعی نظیر رودخانه‌ها، چشمه سارها، آبشارها، مراتع، مناطق حفاظت شده، غارها، عمارات و ابنیه تاریخی و مراکز ورزشی- تفریحی می‌تواند با طرحی گسترده و ملی با

فعالسازی این محدوده با رفع محدودیتها و تنگناها و تقویت قابلیتها و توانمندیها نقش عمده‌ای را در کاهش مسائل منطقه کلانشهری تهران و توسعه پایدار منطقه مورد مطالعه خواهد داشت.

روش تحقیق

انتخاب روش تحقیق بستگی به اهداف، ماهیت، موضوع پژوهش و امکانات اجرایی آن دارد. هدف از انتخاب روش تحقیق آن است که محقق مشخص نماید چه شیوه و روشی را اتخاذ کند تا او را هر چه دقیق‌تر، آسان‌تر، سریع‌تر و ارزان‌تر در دستیابی به پاسخ‌هایی برای پرسش‌های تحقیق مورد نظر کمک کند. (نادری و دیگران، ۶۳:۱۳۸۵)

در تحقیق حاضر تلفیقی از روش‌های مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و مشاهده میدانی به کار گرفته شده است. در ضمن از اسناد و مدارک معتبر دولتی، رسمی و سایر منابع و مستندات تهیه شده، بهره‌برداری شده است.

ویژگی‌های عمومی رودبار قصران پیشینه تاریخی رودبار قصران

نخستین بار نام رودبار قصران در تاریخ طبری در بیان وقایع سال ۲۲۴ هجری در ذکر احوال مازیار آمده است. به گفته امین احمد رازی در باب درج بودن نام رودبار قصران به عنوان توابع ری در نزهه القلوب، معلوم می‌شود که در سال ۷۴۰ هجری این منطقه مانند امروز رودبار قصران خوانده می‌شده است. به عهد باستان این رودبار در مرز میان ری و رویان قرار داشته، قسمت‌های شمالی آن متعلق به رویان و بخش‌های جنوبی آن جزئی از ری بوده است. (پازوکی طرودی، ۳۲:۱۳۸۲) علت رودبار خواندن این پهنه وجود رودخانه‌های فراوانی است که در دره‌ها و میان آبادی‌های آن جا جریان دارد و به هر سوی آن پنجه انداخته است و از مجموع آنها جاجرود بوجود می‌آید. کلمه رودبار که در پهلوی Rotbar گفته می‌شده از رود به اضافه بار ساخته شده است. رود در اوستا اورود Urud و در پارسی باستان روته Rautah گفته می‌شده است. هم اکنون روته نام روستایی در رودبار قصران است که رودی محلی دارد. (همان منبع)

جغرافیای بخش رودبار قصران

بخش رودبار قصران سرزمینی است با کوه‌های بلند و دره‌های ژرف که واژه قصران (معرب کهرسان یا کوهسرا) برای آن اسمی بامسماست. این بخش متشکل از یک دهستان با ۴۹ آبادی با نام رودبار قصران و مرکزیت روستای حاجی آباد است. (محمودیان و همکاران، ۶۶:۱۳۸۲)

این بخش دارای موقعیت جغرافیایی ۲۵° ۵۱' تا ۴۳° ۵۱' طول شرقی از نصف النهار گرینویچ و ۴۷° ۳۵' تا ۳۶° عرض شمالی از خط استوا است و متشکل از سه ناحیه شهری، یک دهستان با نام رودبار قصران و ۲۲ روستای تابعه به مرکزیت شهر فشم در ۳۰ کیلومتری شمال شهر تهران واقع گردیده است. منطقه رودبار قصران با جمعیتی معادل ۱۵۴۸۹ نفر (جمعیت شهری ۶۸۹۵ نفر و جمعیت دهستان رودبار قصران ۸۵۹۴ نفر) سرشماری عمومی

جدول ۲: امکانات بالقوه رودبار قصران

نوع امکانات بالقوه	روش و نوع بهره برداری از امکانات
رودخانه جاجرود و شعبه‌های فرعی آن در منطقه	جذب گردشگر در ایام تعطیل جهت پیک نیک، ماهیگیری و قایقرانی (در فصل بهار به جهت حجم فراوان آب، رودخانه جاجرود توانایی برگزاری مسابقات قایقرانی در آبهای خروشان را دارد.)
مناطق حفاظت شده‌ی ورجین و البرز مرکزی	جذب انواع اکوتوریست منجمله اکوتوریستهای صید و شکار و گیاهان دارویی و کمیاب، به جهت وجود ۵۷۷ گونه گیاهی و ۱۶۲ گونه جانوری ^(۱) و ایجاد فضاهایی برای ارتباط گردشگران با حیات وحش در مناطق حفاظت شده نامبرده که این منطقه را به یک آزمایشگاه طبیعی بدل ساخته است.
تبدیل منطقه به یک قطب ورزشی-توریستی	وجود ۲۷ قله بالای ۳۰۰۰ متر زمینه ایجاد پیستهای جدید (اسکی روی برف و اسکی روی چمن) را فراهم آورده است. در ضمن وجود تختگاهها و چال‌های متعدد با چشم‌اندازهای کم‌نظیر، برای ایجاد مسیرهای دوچرخه سواری کوهستان بسیار مناسب است.
ایجاد مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی	در رشته‌های مرتبط با قابلیت‌های بالقوه منطقه همانند برنامه‌ریزی توریسم، مدیریت هتل‌داری و جهانگردی (نظیر دانشکده ایرانگردی و جهانگردی که در منطقه ییلاقی و زیبای میگون نو مستقر شده است)، تربیت بدنی، زمین‌شناسی، مهندسی معدن، گیاه‌شناسی، داروسازی، مدیریت محیط زیست و...
ایجاد کمپ‌ها و پناهگاههای کوهستانی	کوهستانی بودن، وجود ۲۷ قله بالای ۳۰۰۰ متر و ورزش باد فراوان در منطقه،

استفاده از قابلیت‌های مؤثر و بالقوه‌اش در ایجاد دهها شهرک گردشگری، جهانگردی، دانشگاهی، مسکونی-ویلائی و ورزش‌های تابستانی- زمستانی تبدیل به یکی از تفرجگاههای کم‌نظیر با چشم‌اندازهای زیبا، برای گردشگران ایرانی و حتی خارجی باشد. در رقابت با مناطق مشابه مشهور جهان در چهار فصل سال، پذیرای علاقمندان کثیری به انواع اکوتوریسم همچون اکوتوریسم ورزشی، اکوتوریسم صید و شکار و... باشد و از این محل درآمد سرشاری را عاید شهرستان و منطقه مذکور نمایند.

جداول شماره یک و دو امکانات مؤثر و بالقوه منطقه، با فعالیت‌های متناسب با جاذبه‌های محدود مورد مطالعه و نمونه‌هایی برجسته از جاذبه‌های رودبار قصران را به طور کلی نمایانگر می‌باشد.

جدول ۱: امکانات مؤثر رودبار قصران

نوع جاذبه	فعالیت متناسب با جاذبه	نمونه‌های برجسته از جاذبه‌ها
● جاذبه‌های طبیعی: آب و هوا و مزیت‌های اقلیمی، آبشارها و رودخانه‌ها، مناطق حفاظت شده، غارها و چشم‌اندازهای کوهپایه‌ای	انواع اکوتوریسم (اکوتوریسم صید و شکار، گیاهان دارویی و کمیاب)، کوهنوردی، پیک‌نیک، سوارکاری، اردو زنی، راه‌پیمایی، استفاده از هوای پاک و نور آفتاب و...	رودخانه‌های آهار، میگون، شمشک و... مناطق حفاظت شده ورجین و البرز مرکزی، غارهای هملون، چاه زنجیر، کیقباد و... آبشارهای شکر آب، تل تنگه و ایگل
● جاذبه‌های تاریخی - فرهنگی: ابنیه، قلعه‌ها و قصرهای باستانی	آموزش و پژوهش، سیر و سیاحت	آتشکده قصران، قلعه امامه و کاخ مظفری
● جاذبه‌های ورزشی و مجتمع‌های اقامتی	ورزش و تفریح در کوهستان‌ها، رودخانه‌ها، صخره‌ها و ارتفاعات، استراحت و تمدید اعصاب در اماکن اقامتی منطقه.	اسکی در شمشک و ماجراجویانه در ارتفاعات منطقه، ماهیگیری در جاجرود و صخره نوردی و یخ‌نوردی در تنگه هملون. بهره‌برداری از هتل‌های شمشک و اوسون.

از آب شرب شهروندان تهرانی را تهیه می‌نماید، موجب تهدید سلامتی مصرف کنندگان شده است.	
مشخص نبودن جایگاه گردشگری در نظام برنامه ریزی کشور و عدم وجود یک سازمان مجزا که مسئولیت کلیه امور مربوط به گردشگری، توریسم و تفرجگاهها من جمله برنامه ریزی، ساماندهی و... را بر عهده گیرد.	مشخص نبودن جایگاه گردشگری در نظام برنامه ریزی کشور
مداخلات عناصر سودجو و زمین خوار در تصرف مناطق خارج از بافت و منبع ملی اعلام شده، جهت دستیابی به اهداف منفعت طلبانه که طبیعت بکر منطقه را دستخوش تغییر و انهدام قرار داده است.	مداخلات عناصر سودجو و زمین خوار
چرای بی رویه دامها و عدم توجه به طرح‌های مرتع‌داری (مانند طرح مرتع‌داری روستای جیرود که به جهت حفظ گیاهان دارویی و کمیاب تصویب شده است) سبب از بین رفتن پوشش گیاهی و فرسایش خاک و احتمال بروز سیلاب و تخریب منطقه را افزایش داده است.	چرای بی رویه دامها و عدم توجه به مراتع
ضعف در آگاهی و فرهنگ تفرجی برخی گردشگران و عدم اطلاع رسانی به موقع و مناسب سازمان‌های ذیربط جهت بهبود و ارتقاء بخشیدن به این نقیصه، موجب انهدام و تخریب محیط زیست منطقه می‌گردد.	ضعف در آگاهی و فرهنگ تفرجی برخی گردشگران

پ- راهبردها

با توجه به مطالعات و شرایط موجود در منطقه، راهبردهای در نظر گرفته شده جهت ارتقاء و تقویت جایگاه گردشگری در کاهش مسائل منطقه کلانشهری تهران در پنج زمینه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیط زیست و کالبدی ارائه می‌گردند.

زمینه ایجاد کمپ و پناهگاههای کوهستانی (بویژه در کنار دریاچه در یوک واقع در ارتفاعات کلون بستک و در انتهای مسیر کوهپیمایی آهار-شکرآب) جهت کوهنوردی، کوهپیمایی و ورزش‌های تفریحی مانند کایت سواری را بوجود آورده است.	
همچون گل‌های مارگریت، گل سرخ، گلایل، ریگال، پولیانا و... به طوری که هم اینک پرورش گل در سطحی گسترده بویژه در روستاهای درود و دربندسر رو به افزایش است و منطقه رودبار قصران می‌تواند «محلات» استان تهران و یکی از قطب‌های پرورش گل کشور باشد و با برپایی نمایشگاههای مختلف گل و گیاه در منطقه، کسب درآمد و ارز آوری نماید.	ایجاد باغها و گلخانه‌های پرورش انواع گل

ب- محدودیتها و مشکلات رودبار قصران

برخی از محدودیتها و تنگناهای منطقه در جدول شماره سه بیان شده است:

جدول ۳: محدودیت‌های رودبار قصران

توضیحات مربوط به محدودیت	نوع محدودیت
ساخت و سازهای بی رویه و غیر اصولی با تراکم زیاد که ویژگی‌های منحصر به فرد و کم‌نظیر طبیعی را از بین برده است، نظیر آنچه که در روستاهای ییلاقی شمشک و بخش‌های شمالی مشرف به شهر میگون (ایجاد ساختمانهای بلندمرتبه در شیبهای زیاد، صخره‌ها و تخته سنگها) در حال شکل‌گیری است.	ساخت و سازهای بی رویه با تراکم زیاد
عدم رعایت حرایم، بویژه حریم رودخانه جاجرود و شعبه‌های آن (در دره‌های مختلف منطقه) که ۳۳ درصد	عدم رعایت حرایم

۱- اقتصادی

- متناسب کردن هزینه‌های تفریح با توان اقتصادی بهره‌برداران.

۲- اجتماعی

- همگانی کردن امکانات تفریحی.
- تدوین ضوابط و مقررات مربوط به تقویت جایگاه گردشگری و اداره تفرجگاهها در نظام برنامه‌ریزی کشور.

۳- فرهنگی

- ساماندهی و بهبود گذران اوقات فراغت.
- ترویج فرهنگ حفاظت از محیط زیست.

۴- محیط زیست

- حفظ فضاهای طبیعی و استفاده از آن متناسب با ظرفیت‌های زیست محیطی و بطور کلی بهسازی و حفاظت محیط زیست و دفع آلودگی‌هایی که موجب تخریب آب، خاک و هوا می‌گردند.

۵- کالبدی

- افزایش کمی و کیفی سطوح تفرجگاهی برای به تعادل رساندن عرضه و تقاضا.
- اصلاح شبکه ارتباطی به منظور پاسخگویی منطقی به نیازهای حرکتی.

ت- نتیجه‌گیری

منطقه رودبار قصران از یک سو بدلیل دارا بودن جاذبه‌های اصلی تفریح نظیر منابع و آثار طبیعی، آثار و ابنیه تاریخی- فرهنگی، امکانات ورزشی- تفریحی، مراکز اقامتی و داشتن آب و هوای سالم و پاکیزه و نیز بدلیل وجود اصلی‌ترین عوامل تأثیرگذار بر میزان تقاضای تفریحی یعنی سه عامل زمان، هزینه و مسافت بدلیل نزدیکی منطقه با شهر تهران، از پتانسیل و توانمندی‌های بالفعل و بالقوه بسیار بالایی، در جذب گردشگر و بدنبال آن ایجاد فرصت‌های شغلی و درآمدزایی برای ساکنان منطقه، برخوردار است. از سوی دیگر با عنایت به اهمیت ویژه‌ای که کشورهای مختلف جهان به موضوع اوقات فراغت به عنوان یکی از اساسی‌ترین مسائل در زندگی شهری قرن ۲۱، در پی آن تقویت جایگاه گردشگری در کلانشهرها و نواحی پیرامونی آن به جهت کمبود فضای مناسب برای ایجاد تفرجگاهها و مناطق تفریحی در حوزه‌های کلانشهری، جهت کاهش میزان خستگی و استرس شهروندان، ناشی از گسترش شهرنشینی در عصر حاضر قائل می‌باشند، از این رو ضرورت توجهی ویژه به جایگاه گردشگری و تقویت توان این صنعت در نقاط پیرامونی کلانشهرها من جمله تهران امری انکارناپذیر می‌باشد. بنابراین به نظر می‌رسد یکی از راه‌های برون رفت از وضعیت کنونی کلانشهر تهران، توجه به محدوده‌های بکر بلافاصل خود

نظیر رودبار قصران شهرستان شمیرانات می‌باشد که فعالسازی این محدوده با رفع محدودیت‌ها و تقویت قابلیت‌ها، نقش مهمی در کاهش مسائل و مشکلات منطقه کلانشهری تهران و توسعه پایدار منطقه مورد مطالعه خواهد داشت. با این شرح و با توجه به مطالعات و شرایط موجود، در ادامه پیشنهاداتی جهت تمهید بستری مناسب برای ایجاد تفرجگاهها به عنوان یکی از مهمترین عوامل تقویت جایگاه گردشگری در محدوده کلانشهری تهران ارائه می‌گردد:

۱- جلب همکاری بخش خصوصی در ایجاد، توسعه و ساماندهی تفرجگاههای منطقه رودبار قصران از طریق موارد زیر:

الف- تشویق مالکین اراضی خصوصی به ویژه مالکان بومی (تشویق مالکان بومی به سرمایه‌گذاری سبب جلوگیری از مهاجرت ساکنان منطقه به کلانشهر تهران می‌گردد).

ب- اعطای وام‌های بلند مدت با کمترین سود بانکی در بازپرداخت، مساعدت فنی و مدیریتی.

۲- توسعه تفرجگاههای متعلق به سازمانها و ارگان‌های دولتی جهت بهره‌برداری عمومی.

۳- ایجاد قطب‌های ورزشی- تفریحی، کمپ و پناهگاههای کوهستانی و مجتمع‌های گردشگری- تفریحی برای فصول مختلف سال با توجه به توانمندی‌ها و قابلیت‌های منطقه.

۴- برپایی تورهای گردشگری یک روزه برای سفرا و میهمانان خارجی مدعو جهت شناساندن قابلیت‌های رودبار قصران به اکوتوریست‌های دنیا.

۵- تشکیل همایش‌های داخلی یا بین‌المللی، ایجاد یک سایت اینترنتی و تهیه بروشورهایی برای معرفی آثار و جاذبه‌های طبیعی، تاریخی- فرهنگی و امکانات ورزشی- تفریحی رودبار قصران با اطلاعات دقیق جهت بهره‌برداری گردشگران.

منابع

- ۱- بیرمی، محمد، ۱۳۸۶، تأثیر آزادسازی روند تجارت بر صنعت توریسم، وبگاه باشگاه اندیشه: Bashgah.net
 - ۲- پازوکی طرودی، ناصر، ۱۳۸۲، آثار تاریخی شمیران، لواسان و رودبار قصران (جغرافیای تاریخی و معرفی محوطه‌های باستانی و بناهای تاریخی- فرهنگی)، انتشارات سازمان میراث فرهنگی کشور (پژوهشگاه)، جلد اول، تهران، ص ۳۲.
 - ۳- درویش صفت، علی اصغر، ۱۳۸۵، اطلس مناطق حفاظت شده ایران، انتشارات دانشگاه تهران، ص ۹۶.
 - ۴- محمودیان، علی اکبر و همکاران، ۱۳۸۱، اطلس شهرستان شمیران، رودبار قصران، لواسان و شهر شمیران (تجربش)، انتشارات مؤسسه جغرافیایی و کار توگرافی گیتاشناسی و بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی.
 - ۵- مرکز آمار ایران (سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵).
 - ۶- نادری، عزت‌اله و همکاران، روش تحقیق و چگونگی آن در علوم انسانی با تأکید بر علوم تربیتی، انتشارات ارسباران، ص ۶۳.
- پی نوشت
۱- درویش صفت: ۱۳۸۵، ص ۹۶.